

Delavec izbaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Prenagljeni upi.

Velikanska ofenziva na zahodu in izhodu se je nedavno pričela. Ententa je napovedala svojo odločilno akcijo že skoro ob početku vojne. Vsi dogodki pa kažejo, da velika ofenziva ni pričela o pravem času, da je bila vsaj prenapljena, ker so jo najbrže izzvali dogodki na tirolskem bojišču in napad na Verdun. Na italijanski in francoski klic se je odzvala najprej Rusija in šele do štirinajst dni pozneje tudi Anglija v Flandriji.

Ruska ofenziva je pričela z velikanskimi množicami vojaštva in žrtvami, tako, da so se morale ob Voliski fronti, dalje v Galiciji in v Bukovini čete osrednjih držav nekoliko umakniti, toda že po preteku desetih dni se je ta ofenziva ustavila in čete osrednjih držav so v zadnjih dneh dosegle že znatne uspehe s svojo protiofenzivo na posameznih oddelkih bojne črte.

Boji pri Verdunu so izredno ljuti. Francozi žrtvujejo v teh bojih mnogo in tudi Angleži so pričeli pred štirinajstimi dnevi silovito ofenzivo na Flanderskem in ob reki Somme s sodelovanjem francoskih čet. Hoteli so enako kakor Rusi na izhodu prodreti na zahodu bojno črto nemške vojske. Dosežali so pa le manjše uspehe, ki so se jim zopet izmuzavali in glavnega namena niso dosegli: nemške bojne črte niso prodrli.

Časopisje, zlasti nemško, upošteva resnobo položaja in se zlasti vznevoljuje, ker so v Nemčiji zahtevali konservativci in nacionalni liberalci, da naj kancler v državnem zboru pojasni svoje vojne namene, da se o njih razpravlja. Kancler je to zahtevo odklonil, češ da je to interna stvar, o kateri ni mogoče podrobno razpravljati, ker bi se s tako debato soglasje poslabšalo in podalo nasprotnikom orožje v nadaljnje hujškanje za vojno. Nemški kancler pa vrhotelega ni odgovoren državnemu zboru, marveč le zveznim vladam nemških držav, ki ga volijo. Angleški, francoski ali ruski minister mora podati svoj program parlamentu, ker mu ta sme dati zaupnico ali nezaupnico ni more imeti nov minister tudi povsem nov program, dočim pa nemški kancler ni odvisen od državnega zbora nego le od zveznih vlad.

Upi entente, zlasti Francije in Italije, ki so jih imeli pred početkom te velike ofenzive so izginili. Časopisje entente že dvomi, da bi imela ruska ofenziva uspeh, enako dvomijo o resnobi angleške ofenzive in francoski ministrski predsednik Briand je vzkliknil, da mora uspeti ofenziva vsaj do konca avgusta. Ta vzklik se je izvil Briandu v resignaciji, ko je opazil težki položaj Francije na obeh glavnih bojnih črtah. Pač se vrše še vedno ljuti boji, ki ne prinašajo ententi nikakršnega upanja na skorajšnjo zmago, a Francija je že takorekoč izkrvavela.

Dogodki na bojiščih so se razvili za entento neugodno. V velikem stilu započete ofenzive so se zrušile in skoro neverjetno je, da bi se dale obnoviti s tisto silo in vztrajnostjo; zato pa je stališče za centralni državi prej ugodnejše nego je

bilo kdaj. Nade, ki jih je imela ententa ob početku napovedane ofenzive, se niso uresničile, in to dejstvo bo bojevitost v ententi nedvomno precej zmanjšalo ter entento prisililo, da začne resno misliti na spravljivost — na mir.

Podružabljenje rodovine

Kakor se menjavajo med atomi (delci) teles medsebojna razmerja, pravtako določa tudi družabna organizacija način in obliko organizacije rodovine. Z razvojem družbe se razvija in spreminja tudi oblika rodovine. Jako bogata zgodovina o razvoju rodovinskega življenja nam opisuje izpremembe, ki jih je tokom razvoja preživela rodovina od pradavnih časov pa do danes, ko se spričo sedanjih svetovnih dogodkov vrši pravcati prevrat v rodovinskem življenju.

Prvotna rodovina ni imela le nalogo kot življenska skupnost, skrbeti za porod otrok, za naraščaj, morala je marveč tudi delati skupno za rodovino: posamezni člani rodovine so opravljali odkazana dela za prehrano rodovine in za izboljšanje posesti. Ko je nastopila nova doba, doba stroja, je ta jela posamezne članke rodovine bolj in bolj odtežati skupnemu domačemu delu, tako da je rodovina postala le nekaka gostaška skupnost, ki v svojem stanovanju zavziva to, kar so nje posamezni člani daleč od svojega doma prislužili. V tistem trenutku, ko je hitrejše obdelovanje in izdelovanje blaga zahtevalo, da so posamezne vrste delavstva, ki je prej izvrševalo svoje delo na domu, moralo opravljati delo v skupni delavnici ali tvornici, je moral mož, za njim kmalu tudi žena zapustiti dom, si iskati zaslužka v tvornico. Od srednjega veka do danes si je razvoj industrije bolj in bolj uglašal pot, z izumitvijo stroja pa se je proces še pospešil in spoznanje, da ne kaže prepovedati ženi dela izven doma, se je že popolnoma utrdilo. Razeutega pa so vojni dogodki omenjeni razvoj tako silno pospešili, da bi ga običajne razmere v doglednem času ne bi bile dovršile. Imamo namreč že takorekoč dejstvo pred seboj: oblika rodovinskega življenja je že povsem drugačna nego je bila komaj pred dvemi leti.

Stotisoče žena je že stopilo na delovni prostor moža, stotisoče žena, mater mora doma nadomeščati otrokom očeta, morale so na delo v tovarno, v delavnice, opravljajo kmetiška dela; njih materinske naloge niso več tiste, ki so bile poprej. Postale so matere v drugačni obliki, matere, ki ne dele s svojimi otroki košček kruha, morajo marveč ta košček kruha sedaj, ko ni moža, tudi zaslužiti, da njih mali ne stradajo. Problem, kako naj bi se materinstvo in žensko delo dalo združiti, ni več problem učenjakov, temveč je problem trdega življenja, krutega dejstva. Le malo mater še more ostati pri svojih otrocih, ogromna večina pa mora rano na delo in vidi zopet svoje male šele pozno zvečer. Vse to pa ni le začasna posledica vojne,

marveč je dejstvo, ki mu je odmerjena dolga doba, dejstvo, ki ga treba javno priznati, ker bi sicer naše družabne oblike novim življenskimi pogojem ne mogle zadostiti.

Država, dežele in občine so že na delu, da se prilagode novim razmeram. Organizacija otroških domov bo podlaga za sirotinsko oskrbo. Ne misli se več na sirotišnice, kamor so otroke zaprli, temveč le na otroške domove, kjer bo družina po delu sprejela zopet svoje otroke. V teh domovih tudi ne bo govora o kaki miloščini: mati bo prispevala sama primeren znesek, in tako se bo upoštevalo nje željo, kadar bo šlo za blagor nje otroka. Občine prirejajo ljudske kuhinje, kjer naj dobi delovna družina snažno in tečno hrano za primeren znesek, ker ji čas ali pa zaslužek ne dopušča, da se oskrbuje s hrano doma. Treba ne bo nič več veliko število malih loncev na ognjiščih pri posameznih rodovinah, temveč veliki občinski kotli bodo delili posameznikom primerno hrano.

Rodovina preneha s tem biti nekaka kuhinjska skupnost, morda bo še skupaj sedela pri mizi, treba pa ne bo več posamezno skrbeti za hrano za posamezne rodovinske člane, vse to bo družabno delo, veleobrat, in ne več domače delo v dosedanjem zmislu. Zato pa bodo ljudje imeli več počitka in več časa bodo posvečali svojim otrokom, ko se vrnejo od dela, ker jim tega domačega dela ne bo treba opravljati. Tako podružabljenje ne bo razdrlo rodovino, marveč jo bo še poživelo in izboljšalo.

Skoro vsak dan vzame družba ženi kako domače delo in vsak dan morajo prevzemati žene zunaj doma najrazličnejše opravke. Prav zato treba, da dobe te žene tudi zunaj hiše primeren vpliv. Vsaj gre za preskrbo in vzgojo njih otrok in tega ne morejo matere prepustiti brezbrizno kakršnim že oblastem ali ustanovam. Kjer gre za otroke, tam naj se sliši in posluša tudi materin glas. Prej tega materam ni bilo tako treba, čutile so se v varstvu moža dovolj ščitene. Sedaj pa ni moža, ni zaščite in milijoni žena morajo sedaj samostojno skrbeti za rodovinsko preskrbo, čemur se bodo tudi privadile s težkim trudom in z obilimi solzami.

Nova družina potrebuje novo mater. Minulost se ne vrne več in obojeni smo, da živimo za sedanost in bodočnost. Beseda materina zunaj njenega ozkega hišnega delokroga bo koristila več kakor pa domače delo. Delavčeva žena si mora priboriti vse pravice javnega življenja. To so preskušnje, ki jih je vojna napravila delavskim ženam, in čim prej bo žena vse to dobro razumela, tem prej si bo pridobila primeren vpliv na življenske oblike sedanje družbe.

Svetovna vojna.

Hkrati z vojaško ofenzivo je ententa začela tudi z veliko splošno gospodarsko ofenzivo. Poostrišla je angleško blokado in pritiska na srednji sili in sosedne nevturalne države. Posebno glede preskrbe z

živili je gospodarska vojna stopila v nov štadij. Ustaviti hočejo vsak uvoz iz sosednjih nevtralnih držav v Nemčijo. Tudi izvoz soli na Norveško nameravajo preprečiti. V zadnjih tednih so zadržali vse ladije s soljo in so jih vrnile samo proti besedi, da soli ne bodo rabili za soljenje rib, ki se izvažajo v Nemčijo. Lansko poletje so Angleži ustavili ves izvoz osoljenih rib v Nemčijo. Ponudili so namreč višje cene kakor nemški kupci.

Na **Grškem** je spor med vlado in entento na videz poravnal. Zaimis je četverozevi povsem na uslugo in Francija ter Anglija sta zaenkrat dovolili grški vladi 16 milijonov frankov predujma ter izjavili, da sta pripravljena, razpravljati o velikem posojilu 160 milijonov, ki pa bi se naj perfekuiralo šele, čim se sestane nova zbornica. S tem pa se nahaja grška vlada v težavnem položaju. Ententa je postala skrajno nezaupljiva in očita zlasti kralju, da podpira protivenizelistično propagando, ki da ni drugega kakor germanofilska propaganda. Kakšne posledice bodo iz tega položaja še nastale, je težko reči.

Enak položaj je tudi v **Rumuniji**. Iz Bukarešta poročajo, da je oficijozno razglašeno dejstvo, da je sedaj kronski svet sklenil v zunanji politiki ohraniti strogo nevtralnost, vzbudilo splošno zadovoljstvo. Izjavi obeh voditeljev konservativcev Carpa in Marghilomana, ki sta z vso odločnostjo izjavila, da ni govora o kaki izpremembi v rumunski zunanji politiki, sta tudi v rusofilskih krogih napravili pomemben vtis in tudi ti krogi prihajajo menda počasi do prepričanja, da se nevarnosti, v katere bi dežela z vojno zašla, nikakor ne dajo meriti z dobičkom, ki bi ga dežela imela v najugodnejšem slučaju. Od druge strani pa se zopet poroča, da se nahaja Rumunija pred odločilnimi ukrepi.

Najzanimivejše bojišče je sedaj v Galiciji in Voliniji, kjer divjajo vedno silovitejši boji. Med Dnjestrom in Prutom so dobili **Rusi** nova ojačenja in bitke pri Kolomeji se udeležuje na ruski strani 8 armadnih zborov. To je ogromna številna premoč. Rusi se bližajo zapadno Kolomeje železnici, ki veže Stanislav in Nadvorno čez karpatski prelaz Jablonico z ogrskim Körösmezöm in Marmaroš-Sigetom. Med Szadzavko in Delatinom je najkritičnejša točka ruskega pritiska. Avstrijske čete so preložile svojo postojanko na zahodno ležeča gozdna slemena doline Prut, ne da bi bil prekinjen stik z bojno črto čez zahodne Beskide proti Bukovini. V odseku severno od Pruta, na obeh straneh Dnjestra, ni bilo med Koropiecom in spodnjem Stripo bojev. V Voliniji so držali zavezniki v vztrajnem borenju priborjene postojanke pri Lucku proti ruskim napadom. — »Epoza« poroča iz Budapešta, da so dospela v Sucavo ruska krdela pri katerih se nahaja japonska artiljerija z japonskimi oficirji (?). Rusi nameravajo forsirati bukovinske Karpate ter delajo v ta namen obsežne priprave. Ruska artiljerija je 4 dni neprestano obstreljevala avstrijske pozicije pri Kirlibabi, toda Avstrijci so odgovarjali z veliko preciznostjo in Rusi niso dosegli nobenega uspeha.

Bojevanje **Italijanov** na doberdopski planoti je postalo zopet živahnejše. Kakor že nad leto dni, tako tudi sedaj skušajo Italijani napadati avstrijske pozicije na Podgori, hribu sv. Mihaela, ob goriškem mostišču do bovške kotline, da bi kjerkoli vdrl v naše črte. Ali nikjer se jim ni to posrečilo. Kakor vsi prejšnji tako so bili tudi ti poskusi krvavo odbiti. Južno Suganske doline je razvil Cadorna velike mase čet, da bi razbil avstrijske gorske pozicije na Zebiju. 20. in 22. italijanski

zbor, torej šest divizij, nadalje alpske formacije, so napadli tam zadnje dni. Kjer so Italijani dospeli do avstrijske infanterijske črte, ako jih ni pregnal že artiljerijski ogenj, so se razvili krvavi boji, v katerih je bil sovražnik zavržen in je pustil za seboj veliko število mrtvih in ranjenih. — Zadnji teden so posvetili svojo skrb in ljubezen zopet v večji meri Gorici. Posebno hudo je trpel zopet kraj krog Goriščka, Gosposka ulica in okolica. Tudi v bolnišnico usmiljenih bratov so padale laške granate. Naravnost peklenski dnevi so bili za Gorico v soboto zvečer in v nedeljo zjutraj. Italijan jo je obstreljeval kakor besen. Tudi okolica je močno trpela.

Velike strateške napake smeri angleško-francoskega prodiranja se že čutijo v nemških protinapadih, ki v glavnem niso naperjeni proti ostini, marveč proti stranicama francosko-angleške zagozde. V severnem odseku angleške fronte so Nemci koncentrirali ogromno mnogo topov. Dvojni zapiralni ogenj, ki so ga začeli v začetku angleškega napada, je bil ravnotako strašen, kakor ogenj strojnih ter infanterijskih pušk, skoz kateri so morale čete. Koncentracija topov in skrite strojne puške so onemogočile večje napredovanje na severnem delu fronte. Vprašanje je, če ne stojimo na začetku nove bojne metode.

Velika **turška** zmaga pri Kermanšahu je politično in strateško zelo važnega pomena. Zasedba je preprečila ruski načrt korakati proti Bagdadu in postopati skupno z Angleži na obali Ahvaz; prosta je tudi cesta v Hamadan, ki tvori križališče zvez med Teheranom in Karvinom. — Glede vprašanja, zakaj so vkorakali Turki v Perzijo in zasedli Kermanšah, izvaja »Tanin«: Perzija, katere nevtralnost smo nameravali spoštovati, ni imela nobene armade, da bi bila branila proti drugim svojo nevtralnost. V Perziji nismo nastopili z mislijo, da bi osvojevali in da bi širili naš vpliv, kar je nameraval sovražnik. Naše sedanje meje, ki jih branimo, so dovolj velike, da ne mislimo na kako osvojevanje. Na drugi strani nočemo trditi o sebi, da zastopamo nasproti Perziji stališče kakega naivnega sanjača. Izpolnjevati hočemo nasproti Perziji dolžnosti dobrototnega prijatelja, vzbuditi v Perziji nov rod, ki bo sposoben, da se bo z nami skupno junaško vojskoval s skupnim sovražnikom; ta rod hočemo ščititi, dokler ne bo sposoben, da bo prepolil vse sovražnike iz perzijskega ozemlja. Želimo, naj bi naše misli umelo vsaj nekaj Perzov.

ZADNJA POROČILA.

Italijansko bojišče. Zadnje dni ni bilo nikakih pomembnih infanterijskih bojev. Številni sovražni pribežniki potrjujejo posebno težke izgube Italijanov pri njihovih napadih na prostoru vzhodno Cima Dieci. — Avstrijska pomorska letala so obmetala vojaške naprave in kolodvor v Latisani izdatno z bombami, ki so povzročile več velikih požarov. Sovražni letalci so metali bombe na Tione v Judikarjah.

Rusko bojišče. Rusi sedaj izpolnjujejo svoje čete in urejajo dovoz, iz tega vzroka večdnevni odmor v jugovzhodni Galiciji. Zadnje dni so nastopili v gojni dolini Čeremoša proti Žabše, da bi podpirali premikanje sosednjih skupin, ki so poslani proti odseku Mikuličin-Tartarov-Vorohta. Na bojni črti Basiječna-Nadvorna-Otynia in Tlumač do potoka Koropjec je mirno. Tudi v Bukovini ni posebnih dogodkov. Enako na fronti od obale do Pinska.

Francosko-angleška fronta. V ozemlju Moze so se vršili jako živahni boji. Na ostali fronti mestoma stopnjevani ogenj in več brezuspešnih sovražnih napadov s plinom. Pri Leintrey, Lotrinška, je vdrl neki nemški oddelek po obsežni razstrelitvi v močno poškodovano francosko pozicijo in je vjel 60 mož. Južno Lusse je neka patrolja pripeljala vjetnikov. — Med Ancre in Sommo so postavili Angleži popoldne in ponoči močne sile za napad v široki fronti na obeh straneh ceste Bapaume-Albert. Severnozpadno ceste so bili razstreljeni, predno je prišlo do bližinskega boja. Vzhodno ceste so se razvili ljuti boji v južnem robu vasi Contalmaison in gozda Mametz.

Boji na morju. Avstrijska križarka »Novara« je zadel v otrantski ožini na skupino 4, ali kakor soglasno izpovedujejo vsi pri tem napravljene vjetniki, 5 armiranih angleških stražnih parnikov ter jih je vse s topovskim ognjem razdejala. Vsi parniki so se v plamenu potopili, trije od njih potem, ko so eksplodirali kotli. Od njihove posadke je mogla rešiti »Novara« le 3 Angleže. — Dve nemški mornariški letali sta obmetali v noči od 9. na 10. julij pristaniške naprave in obsežne utrdbe v Harwichu in Dovru.

Domači pregled.

Vse cenjene naročnike »Delavca«, ki jim je naročnina z junijem potekla, tem potom ponovno prosimo, da jo blagovolijo v najkrajšem času obnoviti. Pravtako prosimo vse sodruge in čitatelje »Delavca«, da širijo in uvedejo naš list tudi tja, kjer doslej še ni našel čitateljev. V interesu delavstva je, da čita in širi delavski časopis. Sodrugi na delo!

Upravništvo.

Ljubljanski občinski svet je razpravljal na svoji seji dne 11. t. m. o proračunu za dobo od 1. julija 1916 do 30. junija 1917. Proračun, ki izkazuje v celoti 1,026.677 K 44 v primanjkljaju, je bil sprejet. V pokritje tega primanjkljaja se zvišajo mestne doklade od 35% na 50%. Občinski svet e obenem zvišal dnevne svoje uslužbenec ter dovolil draginjsko doklado po tistem načinu, kakor je to storila država za svoje nastavlence. Socialno-demokratski zastopnik v občinskem svetu je naložal, da je draginjska doklada premajhna, ker dobiva mnogo mestnih uslužbenec izredno nizke plače. Plača 4 do 5 kron je za sedanje razmere prenizka, a tu pridejo v poštev še mnogo nižje mezde. Ugovarjal je tudi načrtu, da se podaljša doba za službeno obleko za eno leto, kar se mu zdi naravnost čudno in nelogiško. Načelno še spregovorimo o tem ob priliki.

Iz Slovenske Ljudske Stranke. Graški in dunajski listi poročajo, da je zaupniški sestanek SLS., ki je bil dne 6. t. m. v deželni dvorcu v Ljubljani, izključil iz svojega izvrševalnega odbora semeniškega profesorja g. dr. I. Kreka in prof. E. Jarca. Nasprotstvo med dr. Krekom in deželnim glavarjem dr. I. Šušteršičem je trajalo že dalje časa. Prav sedaj je osnoval dr. Šušteršič »Ilirsko banko«, a dr. Krek je vložil pravila za »Zadružno banko«. Tudi političko se ne strinjajo gospodje povsem.

Organizacija. Marsikdo je še danes mnenja, da je vsakršno delovanje za organizacijo obustavljeno zaradi svetovne vojne. To pa ni resnica. Omejene in sistirane so pravice političkih organizacij, nikakor pa ni prepovedana agitacija za gospodarske in splošno kulturne organizacije, med katere spadajo strokovne organizacije, konzumna društva in dobrotvorne organizacije. Vse te služijo v olajšavo

življenskih razmer in so potrebne sedaj in bodo potrebne po vojni. Marsikje so službene razmere ugodnejše nego so bile pred vojno, marsikaj bi se dalo s posredovanjem organizacije izboljšati že sedaj, naravnost nujno potrebne pa bodo organizacije po vojni, ko se bo zopet vračal industrializem na svoja nekdanja pota in bo prevzemal svoje prejšnje naloge. Ob tem gospodarskem preobratu bodo morale delavske organizacije sodelovati, in sicer bodo sodelovale za delavstvo uspešno le tedaj, če bodo velike. Neodpustljiv greh stori torej vsakdo, ki se ne oklene svoje organizacije že sedaj. Tudi delavstvo bo moralo sodelovati ob tej preosnovi gospodarstva, če bo hotelo imeti kaj haska in vsaj primerno urejene razmere, kakršne si more želeči v današnjih družabnih razmerah. Torej prvo je strokovna in gospodarska organizacija! Ta opomin zopet ponavljamo!

Vpoklic črnovojnikov. Pri nedavnih prebiranjih potrjeni črnovojniki bodo, kakor že znano, vpoklicani pod orožje, čim bodo glavna žetvena dela končana. Po dosedanjih določbah se bodo vpoklici izvršili v dveh oddelkih. Okoli dne 15. avgusta bodo najbrž vpoklicani črnovojniki do 36. leta. — Prebiranje istih letnikov se vrši na Ogrskem šele od 29. avgusta do 21. septembra.

Vlak je povozil v Lipnici na Štajerskem dne 10. julija vojaka Tomaža Kranjca. Težko ranjenega so prepeljali v bolnišnico.

Nezgodna na železnici. Na progi med Postojno in Prestranekom je povozil vlak črnovojnika Ivana Königa. Zgodilo se je to na ovinku, ko König ni mogel pravočasno opaziti prihajajočega vlaka; ob istem času se je bil umaknil drugemu vlaku, ki je vozil proti Postojni. König je bil takoj mrtev.

Razpuščen je bil občinski zastop občine Blanca ob Savi v političnem okraju Brežice. Za gerenta je imenovan občinski odbornik Josip Robek.

V Škofcah pri Ptujju se je uprl neki ruski vjetnik pri delu vojaški straži. Vojak se je poslužil orožja in je Rusa ustrelil.

Truplo v morju. V Barkovljah pri Trstu so potegnili iz morja truplo 25- do 30-letnega moža, ki je že močno razpadlo. Istovetnosti niso mogli dognati.

Vojne kuhinje na Dunaju. Danes so pričele delovati na Dunaju mestne vojne kuhinje, ki oddajo prebivalstvu hrano na dom. Te kuhinje oddajajo en dan po 0,3 litra juhe in 0,5 litra sočivja, drugi dan pa 0,3 litra juhe in 20 do 30 dkg močnate jedi. Dosedaj se je zglasilo od 540.000 dunajskih rodbin 5300 rodbin kot odjemalk teh kuhinj, kar odgovarja 13.000 do 14.000 porcijam. — Tudi v Ljubljani se je otvorila enaka kuhinja.

Ciklon. Po Evropi razsajajo letos izredne nevihte s silnimi vrtinci, ki povzročajo ogromno škodo. Tak vrtinec je razsajal v ponedeljek v Dunajskem Novem mestu. Pri tem je bilo mrtvih 40 oseb, težko ranjenih nad 100 in nad 200 lahko ranjenih.

Tudi karte za tobak. V več mestih na Nižjeavstrijskem so vpeljali ondotni tobačni trafikanti — karte za tobak, ker so se dogajali slučajni, da so si nekatere osebe nankupičevale cele zaloge tobaka, dočim zopet drugi kadilci niso mogli dobiti nobenega tobaka. Ker so se karte za tobak na Nižjeavstrijskem dobro obnesle, namerava tobačna uprava vpeljati za vse avstrijske kronovine karte za tobak.

Premoga se je nakopalo maja meseca 1916. Avstrijski rudniki so meseca maja nakopali mnogo več premoga nego so ga lani. Svetlega premoga so nakopali za 2 milijona več nego lani, 3½ milijone

meterskih centov pa rujavega. Svetli premog iznaša 15¹/₃ milijonov centov, rujavi pa 20³/₄ milijonov. Toliko premoga se že pet let ni izkopal kakor letos. Od početka leta so izkopal 73 milijonov (lani v tem času 66 milijonov) centov svetlega in 99 milijonov (lani 93) centov.

Podaljšanje delovnika v tvorniških obratih avstrijskih v letu 1914. Po poročilu delavskega statističnega urada je leta 1914 delalo nad enajst ur 568 obratov, to je 3,5 odstotkov vseh tovarniških obratov avstrijskih, v 1086 primerih s 47.293 delavci (41 odstotkov v dotičnih obratih zaposlenih delavcev). Toliko jih je delo čez čas priglasilo oziroma dobilo dovoljenje zanje. Čez čas so delali navadno po eno ali dve uri, največ tri tedne (v 364 primerih), delovnih ur pa je bilo 4.220.091 (prejšnje leto 1.891.796). Od teh jih pripada na kamnito, pečarsko in steklarsko industrijo 150.826, obdelovanje kovin 158.705, strojno industrijo 1.424.758, lesno industrijo 42.766, gumijevo industrijo 3241, usnjarsko industrijo 376.802, predilno industrijo 1.408.266, oblačilno industrijo 329.800, papirno inudstrijo 13.167, živilsko industrijo 209.752, kemiško industrijo 62.212, stavbeno obrt 24.132, grafske obrti 12.664 in na centralne naprave za dobavo sile 3000. V primeri s prejšnjim letom je bilo 2.328.295 (123 odstot.) ur čez čas več nego prejšnje leto. Povišek se nanaša skoro izključno na vojno industrijo.

Zasluzek. Oficiozni »Fremdenblatt« na Dunaju je nedavno priobčil poročilo o zaslužku, ki ga je imelo avstrijsko kmetijstvo, in sicer odštevši pridelovalne stroške. Večji dobiček iznaša n. pr. pri pšenici 230 milijonov, rži 375 milijonov, ječmenu 161 milijonov, ovsu 144 milijonov, skupaj torej pri teh štirih žitnih vrstah 910 milijonov kron. Razen tega je nesla dobičke tudi koruza in živina. Z zadrževanjem blaga so se cene dvigale in oviralo prehranjevanje prebivalstva ter s tem mnogo oškodovala tudi delazmožnost in zdrav razvitek naraščaja.

Kolektivne delovne in mezdne pogodbe 1913. Delovni statistični urad je nedavno objavil svoje poročilo, iz katerega posnemamo, da je bilo leta 1913 sklenjenih 500 pogodb za 10.986 obratov in 142.682 delavcev. Dne 31. decembra 1913 je bilo torej v veljavi 1601 kolektivna pogodba za 39.519 obratov s 419.372 delavcev. Novih pogodb je bilo 224, obnovljenih 276. Določila o delovnem času obseza 410 pogodb. Prejšen sklep dela ob sobotah določa 315 pogodb. Določila o mezdah obseza 486 pogodb, in sicer 216 o dnevni oziroma o časovnih mezdah, 32 pogodb le o akordnih mezdah in 213 pogodb o obojih mezdah; v 25 pogodbah je določeno le enostavno povišanje mezd. Višjo mezdno odškodnino za delo čez čas (ev. nedeljsko, nočno in prazniško delo) določa 417 pogodb. Ustanovitev kontrolnih komisij in rzsodišč določa 100, priznanje organizacije in zaupnikov 305, priznanje delovnih razkazov (posredovalnic) 120, različne higijenske in sanitetne določbe 92 in delavske dopuste 67 pogodb. Kot pogodniki so podpisale v 83 primerih za podjetnike pogodbe podjetniške organizacije, v 44 primerih zadruga, v 3 primerih podjetniške organizacije in zadruga, v 11 primerih podjetniški delegati in v 359 primerih firme same; za delavce v 426 primerih strokovna društva, v 34 primerih pomočniški odbori, v 20 primerih strokovna društva obenem z pomočniškimi odbori in v 20 primerih delegati delavcev. Mirno je bilo sprejetih 85 odstotkov pogodb, in v 15 odstotkih je prišlo pred sprejemom pogodbe do delavskih konfliktov.

Smrt radi bede. V Budimpešti je 30-letna delavka zastupila svojega otroka in

poskusila sebe usmrtiti, ker ni imela niti najpotrebnejšega za življenje. — Žalostno a resnično.

Čevlji z lesenimi podplati za železničarje. Kakor se poroča iz Budimpešte, dobe železničarji čevlje z lesenimi podplati, katere izdelujejo v kolodvorskih delavnicah v Zagrebu in Kološvaru. V zagrebških delavnicah izdelani čevlji št. 37 do 39 bi stali 7 K 95 h par.

»Otrok divjine« v Kino Central v deželne gledališču. V soboto 15., nedeljo 16. in ponedeljek 17. t. m. predstavlja »Kino Central« v deželnem gledališču največjo dramo iz džungel »Otrok divjine«, poleg te velike drame še izvrtno burko »Povoženi klobuk« in tretji del kinematografskih posnetkov »Naša ofenziva v Italiji«. Pri vse predstavah enak spored. Naši okoličani naj bi večkrat napravili izlet v »Kino Central« v deželno gledališče, kjer dobe poleg izvrstne cenene zabave tudi hladne in udobne prostore. Boljše kot obisk dragih gostiln, kjer se niti za drag denar ne dobi kaj dobrega, je po sprehodu z družino obisk »Kino Centrala« v deželnem gledališču. Tako sebi in družini preskrbiš nekaj poučnega pa tudi zabavnega.

Zanimivo javno predavanje v »Kino Central« v deželnem gledališču. V soboto, 15. t. m., bo predaval gospod polkovnik zdravnik dr. Mavricij Rus v deželnem gledališču (Kino Central) o oskrbovanju invalidov. To svoje slovensko predavanje, podobno onemu, ki ga je imel pred 14 dnevi g. višji štabni zdravnik vseučilišni profesor dr. H. Spitzky, bo razjasnjeval s skioptičnimi in kinematografskimi podobami. Začetek ob pol osmih zvečer. Vstop je dovoljen vsakomur, pobirala se ne bo nobena vstopnina; hvaležno pa se bodo sprejemala darila na korist soškemu zakladu.

Vestnik organizacij.

PODRUŽNICAM IN VPLAČEVALNICAM UNIJE RUDARJEV.

Vsi tisti člani, ki so izstopili iz kakršnegakoli razloga začasno ali trajno iz vojaške službe, pa vstopijo v teku 14 dni v rudnik, morajo plačati prispevek pri svojih podružnicah ali vplačevalnicah za ves čas od oprostitev vojaške službe, če hočejo ohraniti v zmislu pravil pridobljene pravice.

Ker se čas vojne službe vpiše v člansko knjigo, morajo ti člani izročiti oziroma poslati potom podružničnih funkcionarjev svoje članske knjige Uniji.

Člani, ki so že dlje časa oproščeni vojaške službe pa iz kakršnihkoli razlogov še niso izpolnili svojih dolžnosti, naj se takoj zglase pri podružničnih funkcionarjih, da se uredi njih članske pravice, ker se jih bo sicer smatralo kot nove člane. Vodstvo Unije.

Društveni shod železničarske krajne skupine Ljubljana II. spl. prav. in strok. društva za Avstrijo se bo vršil v nedeljo, dne 16. julija t. l. ob 7. zvečer v Sp. Šiški v gostilni gospe Celarc, Kolodvorska ulica. Dnevni red: Poročilo o konferenci delavniškega osebja c. kr. drž. železnic v zadevi uvedbe akordnega dela. — Poročevalac: Beck Alojzij (Dunaj), Kopač Josip (Ljubljana). — Na obilno udeležbo vabi odbor.

Za odpravo bolečin v hrbtu se od mnogoštevilnih zdravnikov in v mnogo čez stotisoč zahvalnih pisem priporoča Fellerjev bolečine odpravljajoči rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa«-fluid. Obdrgnenje in krepke masaže hrbta s tem izbornim sredstvom učinkujejo večinoma takoj in se izkazujejo kot prav posebno blagodej-

ne. Velika priljubljenost tega staro-znane- ga bolečine odpravljajočega domačega sredstva povzročilo je mnogoštevilno posnemanj. Priporoča se pa, da naj se ne dela poskusov in eksperimentov, marveč naj se drži edinó pristnega »Elsa«-fluida. Naroči naj se pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 334 (Hrvatsko). 12 steklenic stane povsod franko le 6 kron. Torej ni samo najzanesljivejše, marveč tudi najcenejše sredstvo za obdrženje. Nobeno drugo nima toliko zahvalnih pism in zdravniških priporočil. Kar toliko ljudem dobro stori, mora biti dobro in zato priporočamo, je zaupljivo rabiti. Tudi Fellerjeve milo odvajajoče Rhabarbara-kroglice z zn. »Ela«-kroglice, 6 škatlic franko za samo 4 K 40 h, se zamore obenem naročiti. So izkušeno, želodec okrepujočo odvajalno sredstvo izbornega, sigurnega vpliva in jih je odlikovati vsekakor pred drastičnimi sredstvi. Jako priljubljene!

Svetovni pregled.

V ogrski neodvisni stranki je nastal spor. Grof Mihael Karoly in več njegovih pristašev je izstopilo iz stranke.

Devet socialnih demokratov so zaprli na Virtemberškem, ker so hoteli prirediti mirovne manifestacije.

Podmorski čoln kot trgovska ladja. V Ameriko je dospel nemški podmorski čoln, ki je bil obložen z raznim blagom, a neoborožen. Diplomati se sedaj prepirajo, ali je taka ladja trgovska ali vojna ladja. Drugi tak čoln je že na poti v Ameriko.

Napredek rudarske organizacije v Nemčiji. V vojski je na Nemškem okolo 50.000 rudarjev; med njimi mnogo izbornih agitatorjev. Rudarska organizacija pa kljub temu napreduje. V prvi polovici leta 1916 je nanovo pristopilo najmanj 6000 članov.

100 rudarjev ubitih. »Corriere della sera« poroča iz Lugana z dne 5. junija, da

se je rov v nekem sicilijanskem rudniku zasul in je v njem poginilo 100 rudarjev, rešili so le 18 ranjencev.

V francoskem parlamentu je ministrski predsednik Briand podal sliko o škodah, ki so nastale vsled vojne. Izgub na ljudeh ni štel in tudi števila ranjenih, bolnih in invalidov ni povedal, nego pojasnil samo škodo na poslopih. Vojna je zadela 745 francoskih občin. Samo v departementu Marne je 3499 hiš popolnoma, 11.617 hiš pa deloma porušenih; v departementu Pas de Calais je 6660 hiš popolnoma porušenih, 6792 pa na pol. V vseh teh 745 občinah je 16.669 hiš povsem uničenih, 25.594 pa na pol. Pri tem je uvaževati, da še ni znana, kaka je škoda v onih 2554 francoskih občinah, ki leže v nemški fronti in kaka je škoda v Belgiji.

Angleške zahteve do Holandske. »Courant« je poročal, da je angleški poslanik v Haagu zahteval, da Holandska ustavi ves izvoz pletenin v nevtralne dežele. Prekomorski trust je skušal miriti po listih, toda s tem je le potrdil poročilo. Pravi, da se res vrše pogajanja, da pa bo po njegovem upanju izvoz omejen le v majhni meri.

Ruskojaponska pogodba in Amerika. V Londonu sodijo, da se bo morala Amerika vsled ruskojaponske pogodbe odpo- vedati prav vsem svojim interesom na Kitajskem, in morda celo tudi Filipinom. Amerika izgubi ravno toliko, kakor Angleška, za katero zavezništvo z Japonsko nima več nobene vrednosti. Podobno poroča »Frankf. Ztg.« iz Newyorka.

Atentat na argentinskega predsednika. Dne 8. t. m. je bil izvršen na predsednika argentinske republike v Buenos Aires revolverski atentat. Predsednik je ranjen. Atentator je argentinski anarhist Mandrini.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Proti žeji v sedanji hudi vročini je najboljši se dobiva v Ljubljani v trgovinah: Jos. Fabiani, Prešernova ulica nasproti glavne pošte; in pri I. Zermanu, v Sp. Šiški na Celovski cesti št. 91, ter v vseh prodajalnah »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico«. I zavojček Sida limonadni prašek (velja 40 vin.) ter da tri do štiri kupice izvrstne žejo tešeče osvežujoče pijače. Neeobhodno potrebno za vojake, izletnike (turiste) in za domačo rabo.

Naroča se pri razpošiljalnici Josip Berdajs v Ljubljani št. 5. Zeljarska ulica.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
.. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
.. šur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Francišk. ul. št. 4. prtiličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 187.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

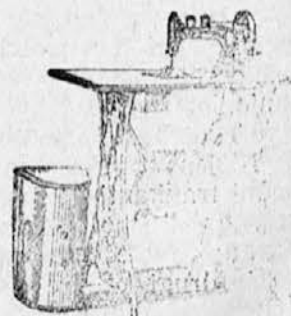
Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stonj in franko.